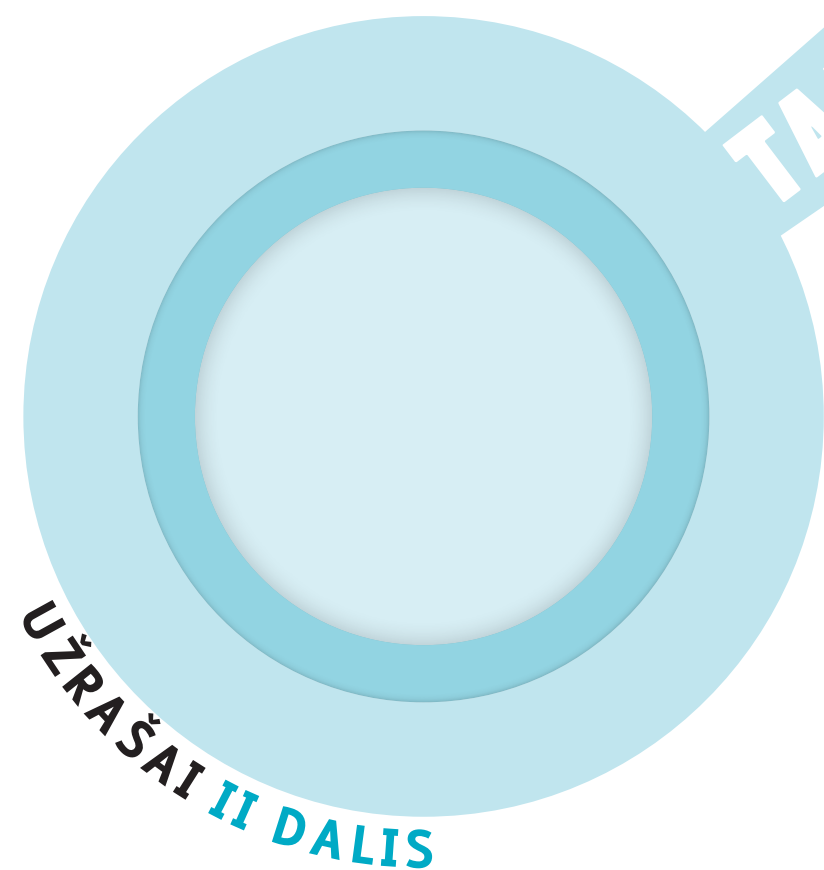

LIETUVIŲ KALBA

3 KLASEI

Vilma Dailidėnienė
Daiva Jakavonytė-Staškuvienė
Nomedą Kasperavičienė

SVIESA

KUO NUOMONĖ SKIRIASI NUO FAKTO?

1. Patyrinėk Lietuvos nacionalinio muziejaus interneto svetainėje pateikiamą informaciją apie Gedimino pilies bokštą (vadovėlio p. 76). Kurie požymiai rodo, kad šis tekstas yra negrožinis? Pažymėk . Rask tekste požymius pagrindžiančių žodžių, žodžių junginių ar sakinių. Juos parašyk.

Požymiai	
☐ Minimi tikri, neišgalvoti žmonės.	☐ Minimi išgalvoti veikėjai.
Pavyzdžiui:	

Požymiai	
☐ Aprašomi tikri įvykiai.	☐ Aprašomi išgalvoti įvykiai.
Pavyzdžiui:	

Požymiai	
☐ Nurodomos įvykių datos, pateikiama su jais susijusių skaičių.	☐ Datų nenurodoma. Laikui nusakyti vartojami žodžiai <i>seniai seniai ...</i> , <i>vieną kartą ...</i> ir kt.
Pavyzdžiui:	

2. Pasiklausyk Ilzės interviu įrašo. Pažymėk teisingą atsakymą.

- Kokį klausimą Ilzė uždavė kiekvienam interviu dalyviui?

- Kur yra Gedimino pilies bokštas?
- Kuo tau svarbus Gedimino pilies bokštas?
- Ar lankeisi Gedimino pilies bokšte?
- Kuo Gedimino pilies bokštas svarbus Lietuvai?

- Ką interviu dalyviai atsakė Ilzei? Nurodyk skirtingų spalvų rodyklėmis.

Mama

Man pilies bokštas yra Lietuvos valstybingumo simbolis. Puikiai prisimenu, kaip visi džiaugėmės, 1988 metų spalio 7 dieną bokšte išvydę Lietuvos trispalvę.

Tėtis

Mokytojas mums rodė ir pasakojo, kaip pilis atrodė senovėje. Mane nustebino jos didingumas. Gaila, kad dabar išlikęs tik pilies bokštas.

Močiutė

Šis bokštas man labai brangus, tik liūdna, kad kalnas dabar yra plikas. Apaugęs medžiais, mano manymu, jis atrodė gerokai didingesnis ir gražesnis.

Jurgis

Mano nuomone, Gedimino pilies bokštas yra pats tikriausias Vilniaus ir net visos Lietuvos simbolis. Niekad nepamiršiu tos dienos, kai su tėvais stovėjau prie Gedimino pilies Baltijos kelyje ir laikiau Lietuvos trispalvę.

- Nuspalvink atsakymų žodžius, rodančius, kad Ilzės pašnekovai reiškė savo nuomonę.
- Interviu pabaigoje Ilzė kiekvienam šeimos nariui padėkojo.

Ačiū, Jurgi, už atsakymą.

Ačiū, mama, už įdomų atsakymą.

Ačiū, močiute, kad pasidalijai savo nuomone.

Ačiū, tėti, už nuomonę.

- Kaip manai, ar mergaitė elgėsi tinkamai? Atsakymą pažymėk .

Taip Ne

Kodėl taip manai? Paaiškink.

PAPILDOMOS UŽDUOTYS

3. Pakeisk veiksmažodžius taip, kad jie atsakytų į klausimą *ką veiki?* Sutartiniu ženklu pažymėk veiksmažodžių galūnes.

ką veikė?	ką veiki?	ką veikė?	ką veiki?
kepė	kep[ei]	užmiršo	
jojo	joj[ai]	valė	
klojo		žvejojo	
nešė		mojo	
stovėjo		kvepėjo	
kirpo		spaudė	
virė		bėrė	
plovė		saugojo	
tylėjo		plaukė	

4. Įrašyk veiksmažodžių, atsakančių į klausimą *ką veiki?*, galūnes ir paaškind jų rašybą. Sutartiniu ženklu pažymėk veiksmažodžių galūnes.

kviet[ei], nes kviet[ė]	stebėj____, nes ...
neš____, nes ...	tyrinėj____, nes ...
žiūrėj____, nes ...	plov____, nes ...
kalbėj____, nes ...	pasakoj____, nes ...
ploj____, nes ...	galvoj____, nes ...
lėk____, nes ...	ėj____, nes ...
stovėj____, nes ...	gyr____, nes ...
stat____, nes ...	važinėj____, nes ...
kloj____, nes ...	bėr____, nes ...

PAPILDOMOS UŽDUOTYS

5. Pateikiamus veiksmažodžius surašyk į tinkamas vietas. Sutartiniu ženklu pažymėk priesagą *-(i)av-*.

dejavo, vingiavo, skaičiavo, mojavo, važiavo, šokavo, vairavo, buriavo, irklavo, skudučiavo, grupavo, sluoksniavo, žaibavo, mojavo, žingsniavo, bangavo, garavo, kraujavo, spinduliavo, riešutavo, draugavo, grybavo, žoliavo, kariavo, juokavo, triukšmavo

-av-	dejávo,
-(i)av-	vingiávo,

6. Parašyk veiksmažodžius, atsakančius į kitus klausimus. Sutartiniu ženklu pažymėk jų galūnes.

Aš	ką veikiu?	gyr[iau],ėj[au],mojav[au],žingsniav[au]
Tu	ką veiki?	
Jis, ji	ką veikė?	
Mes	ką veikėme?	
Jūs	ką veikėte?	
Jie, jos	ką veikė?	

MAŽOJI ATMINTINĖ

Būtas kartinis laikas

Žodžiai, nusakantys veiksmą, kuris vyko praeityje vieną kartą, ir atsakantys į klausimus: **ką veikiau? ką veikei? ką veikė? ką veikėme? ką veikėte?**, yra **būtojo kartinio laiko veiksmažodžiai**.

Pavyzdžiui: *grojau, grojai, grojo, grojome, grojote.*

Būtas kartinis laikas					
Aš	ką veikiau?	dirbau, nešiau	Mes	ką veikėme?	dirbome, nešėme
Tu	ką veikei?	dirbai, nešei	Jūs	ką veikėte?	dirbote, nešėte
Jis, ji	ką veikė?	dirbo, nešė	Jie, jos	ką veikė?	dirbo, nešė

ką veikė?	ką veikei?	ką veikė?	ką veikei?
grojo	grojai	nešė	nešei
svajojo	svajojai	puošė	puošei

Būtas kartinis laikas					
Aš	ką veikiau?	važiavau	Mes	ką veikėme?	važiavome
Tu	ką veikei?	važiavai	Jūs	ką veikėte?	važiavote
Jis, ji	ką veikė?	važiavo	Jie, jos	ką veikė?	važiavo

Įsidėmėk būtojo kartinio laiko veiksmažodžių su priesaga **-(i)av-** rašybą!

MAŽOJI ATMINTINĖ

Būtas dažninis laikas

Žodžiai, nusakantys veiksmą, kuris vyko praeityje kelis kartus, ir atsakantys į klausimus: **ką veikdavau? ką veikdavai? ką veikdavo? ką veikdavome? ką veikdavote?**, yra **būtojo dažninio laiko veiksmažodžiai**.

Kuo skiriasi būtojo dažninio laiko veiksmažodžiai nuo būtojo kartinio laiko veiksmažodžių?

Būtojo kartinio laiko veiksmažodžiai nusako praeityje tik vieną kartą vykusį veiksmą: **ką veikė?** – *išbandė, skraidė, statė.*

Būtojo dažninio laiko veiksmažodžiai nusako praeityje dažnai vykusį veiksmą: **ką veikdavo?** – *išbandydavo, skraidydavo, statydavo.*

Būtojo dažninio laiko veiksmažodžiai turi priesagą **-dav-**.

Būtas dažninis laikas					
Aš	ką veikdavau?	rašydavau	Mes	ką veikdavome?	rašydavome
Tu	ką veikdavai?	rašydavai	Jūs	ką veikdavote?	rašydavote
Jis, ji	ką veikdavo?	rašydavo	Jie, jos	ką veikdavo?	rašydavo

Kai kuriuose žodžiuose priebalsius prieš priesagą **-dav-** vienaip girdime, kitaip užrašome. Abejojant, kokią raidę rašyti, reikia būtojo dažninio laiko veiksmažodį pakeisti būtojo kartinio ar esamojo laiko veiksmažodžiu arba veiksmažodžio bendratimi.

Pavyzdžiui: *tepdavo – tepti, tepa, tepė*
kišdavo – kišti, kiša, kišo
verkdavo – verkti, verkia, verkė